

Ügyszám: NAIH/2020/2870/
Ügyintéző:

..... részére

Tisztelt Hölgyem!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) részére írt megkeresésében az alábbi kérdésekben kérte a Hatóság állásfoglalását:

A megkeresésében előadta, hogy álláspontja szerint az önálló bírósági végrehajtók jogállása speciális, mivel ők nem állnak szolgálati jogviszonyban, díjazásukat nem az államtól kapják, hanem azt a végrehajtást kérő előlegezi és az adós viseli. Meglátása szerint függetlenül attól, hogy a *bírósági végrehajtásról* szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 225. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az önálló bírósági végrehajtó eljárása – mint polgári nemperes eljárás – a bíróság eljárásával azonos, a jogállásuk kapcsán a jogalkotás területén mégis tapasztalható némi bizonytalanság. Mindezek alapján a Hatóság tájékoztatását kérte, hogy az önálló bírósági végrehajtó, illetve a végrehajtói iroda közhatalmi szervnek minősül-e, a végrehajtói feladataik ellátása keretében végzett adatkezeléseik vonatkozásában az (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: GDPR)¹ 6. cikk (1) bekezdés e) /közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásában végzett feladat végrehajtásához szükséges adatkezelés/, vagy f) /az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdeke/ pontjában szereplő jogalapot alkalmazhatják-e, illetve, hogy a GDPR 37. cikk (1) bekezdés a) pontja alapján kötelező-e adatvédelmi tisztviselőt kijelölniük.

A Hatóságnak a GDPR szerint és az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 38. §-a² szerint sem feladata, hogy valamely meghatározott adatkezelés értékelését elvégezze és annak jogszabályi megfelelőségéről előzetesen állásfoglalást alakítson ki, vagy adatkezelési kérdésekben konzultációt folytasson. Ilyen tevékenység folytatása jelentősen meg is haladná a Hatóság erőforrásait.

¹ Az Európai Parlamenti és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet).

² Infotv. 38. § (2) bekezdés: „A Hatóság feladata a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése, továbbá a személyes adatok Európai Unión belüli szabad áramlásának elősegítése.”

Infotv. 38. § (3) bekezdés: „A Hatóság a (2) és (2a) bekezdés szerinti feladatkörében az e törvényben meghatározottak szerint különösen

- a) bejelentés alapján és hivatalból vizsgálatot folytat;
- b) az érintett kérelmére és hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást folytat;
- c) hivatalból titokfelügyeleti hatósági eljárást folytat;
- d) a közérdekű adatokkal és a közérdekből nyilvános adatokkal kapcsolatos jogsértéssel összefüggésben bírósághoz fordulhat;
- e) a más által indított perbe beavatkozhat;
- f)
- g) kérelemre adatkezelési engedélyezési eljárást folytat;
- h) ellátja az Európai Unió kötelező jogi aktusában, így különösen az általános adatvédelmi rendeletben és a 2016/680 (EU) irányelvben a tagállami felügyeleti hatóság részére megállapított, továbbá a törvényben meghatározott egyéb feladatokat.”

Az adatkezelés valamennyi ismérve az adatkezelőnél áll rendelkezésre, ezért elsősorban ő képes annak megítélésére, hogy a jogszabályi megfelelés érdekében milyen intézkedések lehetnek szükségesek, a Hatóság nem veheti át az adatkezelő e tekintetben fennálló felelősségét. Ezzel összhangban a GDPR is azt írja elő a Hatóság egyik feladatául, hogy felhívja az adatkezelők (adattfeldolgozók) figyelmét a rendelet szerinti kötelezettségeikre, és kérésre tájékoztatást nyújtson az érintettnek az őt megillető jogok gyakorlásával kapcsolatban.³

A fentiekre és a megkeresésében foglaltakra tekintettel a Hatóság az alábbiakról tájékoztatja:

I. A megkeresésében hivatkozott jogalkotási bizonytalansággal kapcsolatban a Hatóság felhívja a figyelmét az Alkotmánybíróság a Vht. egyes szakaszai alaptörvény-ellenességének a vizsgálatára irányuló *alkotmányjogi panasz elutasításáról* szóló 3076/2017. (IV.28.) AB határozatára (a továbbiakban: AB határozat), amely az alábbiak szerint több helyen is kitér az önálló bírósági végrehajtó jogállására.

Az Indokolás IV. részének [28] bekezdésében az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításokat teszi: „A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 160. § (2) bekezdése alapján az egyedi vagyoni végrehajtás foganatosítása főszabályként a bíróság és a bírósági végrehajtó feladata. Ugyanezen törvény 162. §-a alapján a bírósági végrehajtó hatáskörében tett intézkedése mindenkit kötelez, míg a Vht. 225. § (2) bekezdése alapján a bírósági végrehajtó eljárása a bíróság eljárásával azonos. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapítja, hogy a bírósági végrehajtási eljárás lefolytatása az állami szuverenitás belső lényegéhez tartozó, közhatalom gyakorlásával együtt járó és az igazságszolgáltatás rendjéhez kapcsolódó állami funkció, amelynek célja bíróság vagy jogvitát eldöntő más szerv döntésének, illetve okiratoknak a hatékony, jogszerű és költségtakarékos végrehajtása. Bár a végrehajtásnak több szervezeti modellje ismert, az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szuverenitásból fakadó közhatalmi jellegét attól függetlenül megőrzi, hogy a jogalkotó milyen szervezeti kereteket határoz meg a bírósági végrehajtási eljárás lefolytatásához.”

Az Indokolás V. részének [54] bekezdése szerint: „Az Alkotmánybíróság e körben ismételten utal arra, hogy a végrehajtói működés az állam legbensőbb szuverenitásához tartozó közhatalmi funkció gyakorlása és a végrehajtók eljárásuk során közhatalmat gyakorolnak. A végrehajtók ugyanis részletesen megszabott eljárási rend keretei között és meghatározott díjazás fejében kizárólag végrehajtással összefüggő közfeladatokat láthatnak el.”

Az Indokolás V. részének [57] bekezdése, 4.2. pontja az alábbiakat tartalmazza: „Az Alkotmánybíróság az indítványozók e körben előadott kifogásaival összefüggésben ismételten utal arra, hogy a végrehajtó nem piaci szereplő, mert a bírósági végrehajtói működés elsődlegesen nem üzleti vagy hasznot hajtó tevékenység és nem a piac keresleti és kínálati elvei mentén működő vállalkozás (vö. jelen határozat indokolásának IV/4. pontjával), hanem az állami szuverenitás egyik ismérve és az igazságszolgáltatást kiegészítő, illetve az igazságszolgáltatáshoz szervesen kapcsolódó olyan **közhatalmi funkció**, amelynek során kötelező erejű és végrehajtható bírósági határozatokat az adós vagyoni és személyiségi jogait is korlátozó állami kényszer árán hajtják végre [Vht. 5. § (1)-(4) bekezdések]. A végrehajtó a végrehajtási cselekmények foganatosítása és a végrehajtási kényszer alkalmazása során alapvető jogokat is korlátozó közhatalmat gyakorol (Vht. 5-8. §). A végrehajtási eljárás bár önálló eljárás, mégis szervesen kapcsolódik a bíróság alapeljárásához és kihathat a bíróságok döntéseinek és ítélezési tevékenységének megítélésére is.”

Tehát a Vht. rendelkezéseiből levezethetően és az AB határozatban kifejtettek alapján a Hatóság

³ GDPR 57. cikk 1. bekezdés d) és e) pontjai: „Az e rendeletben meghatározott egyéb feladatok sérelme nélkül, a felügyeleti hatóság a saját területén ellátja a következő feladatokat: (...) d) felhívja az adatkezelők és az adattfeldolgozók figyelmét az e rendelet szerinti kötelezettségeikre; e) kérésre tájékoztatást ad bármely érintettnek az e rendelet alapján őt megillető jogok gyakorlásával kapcsolatban, és e célból adott esetben együttműködik más tagállamok felügyeleti hatóságaival.”

álláspontja szerint az önálló bírósági végrehajtó a Vht. által ráruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladatai ellátása során folytatott adatkezeléseire a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontja szerinti jogalap alkalmazható.

II. Az adatvédelmi tisztviselő kijelölésével kapcsolatban a Hatóság az alábbiakra hívja fel a figyelmét.

Ahogy az az I. pontban kifejtésre került, az önálló bírósági végrehajtó a végrehajtási cselekmények foganatosítása és a végrehajtási kényszer alkalmazása során közhatalmat gyakorol.

A GDPR 37. cikk (1) bekezdésének a) pontja a közhatalmi, vagy egyéb, közfeladatot ellátó „szervek” adatkezelésére vonatkozóan állapít meg kötelezettséget, ezzel szemben ugyanezen szakasz eredeti, angol nyelvű szövege⁴ a közhatalom kapcsán magát a funkciót, azaz annak gyakorlását helyezi előtérbe, nem pedig a közhatalom gyakorlójának a személyét (legyen az akár természetes személy, akár egyéb személy).

Az Infotv. a 25/L. § (1) bekezdés a) pontjában a GDPR szemléletét osztja, amikor is az állami, illetve a közfeladat ellátásának a funkcióját tekinti feltételnek az adatvédelmi tisztviselő kijelöléséhez, nem pedig azt, hogy az személyben vagy szervben ölt testet (ez az Infotv. szakasz a személyes adatoknak a GDPR hatálya alá tartozó kezelésére nem alkalmazandó):

„25/L. § (1) Az adatkezelő és az adatfeldolgozó a személyes adatok kezelésére vonatkozó jogi előírások teljesítésének és az érintettek jogai érvényesülésének elősegítése érdekében adatvédelmi tisztviselőt alkalmaz,

- a) **ha az adatkezelő, illetve az adatfeldolgozó állami feladatot vagy jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot lát el - kivéve a bíróságokat -, (...)**”

A közérdekű adatok megismerésének a szabályai kapcsán az Infotv. a közfeladat ellátásának a címzettjei között már egyértelműen megemlíti a szerv mellett a személyt is:

„26. § (1) Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint **jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervnek vagy személynek** (a továbbiakban együtt: közfeladatot ellátó szerv) lehetővé kell tennie, hogy a kezelésében lévő közérdekű adatot és közérdekből nyilvános adatot - az e törvényben meghatározott kivételekkel - erre irányuló igény alapján bárki megismerhesse.”

A Hatóság álláspontja szerint a fentiekből levezethető, hogy a magyar jogalkotó egyértelműen **feladatközpontúan rendeli alkalmazni a közhatalom gyakorlását**, nem pedig szervhez, személyhez rendelve; erre tekintettel **az adatvédelmi tisztviselő kijelölésére vonatkozó kötelezettség a GDPR 37. cikk (1) bekezdés a) pontja alapján a közhatalom gyakorlásának, mint feladatnak, hatáskörnek a címzettjét terheli.**

A végrehajtói iroda és az önálló bírósági végrehajtó egymással való kapcsolata vonatkozásában a Hatóság tájékoztatja, hogy a végrehajtói szolgálat kinevezéssel keletkezik, a kinevezési feltételeknek⁵ a természetes személynek kell megfelelnie. Ugyan az önálló bírósági végrehajtó a kinevezését követő 3 hónapon belül köteles végrehajtói irodát alapítani, vagy abba tagként belépni⁶, ellenkező esetben miniszter a végrehajtói szolgálat megszűnését állapítja meg⁷, azonban a végrehajtói iroda csupán az önálló bírósági végrehajtói tevékenység végzésének elősegítésére alapított, jogi személyiséggel rendelkező szervezet.⁸ Az önálló bírósági végrehajtó és a végrehajtói

⁴ GDPR 37. cikk (1) bekezdés a) pontjának angol nyelvű szövege: „The controller and the processor shall designate a data protection officer in any case where (...)”

(a) **the processing is carried out by a public authority or body, except for courts acting in their judicial capacity;**”

⁵ Vht. 233. §

⁶ Vht. 254/A. § (3) bekezdése.

⁷ Vht. 239. § (3) bekezdés g) pontja.

⁸ Vht. 254/A. § (1) bekezdése.

iroda státuszát a Vht. Nagykommentárja az alábbiak szerint különbözteti meg: **„A végrehajtói iroda az eljáró önálló bírósági végrehajtó gazdálkodásának háttérét biztosítja és a végrehajtói tevékenység ellátásához szükséges infrastruktúráját üzemelteti, a végrehajtó jogalkalmazói tevékenységét nem befolyásolja. A szolgálat ellátása, a végrehajtások foganatosítása továbbra is a végrehajtó kötelezettsége, az eljárási cselekmények után a felelősség továbbra is a végrehajtót terheli.”**

A fentiek alapján a Hatóság e tekintetben azt tekinti irányadónak, hogy a végrehajtói szolgálat ellátása az önálló bírósági végrehajtóhoz, mint természetes személyhez kötődik, nem a végrehajtói irodához. Mivel tehát a végrehajtói szolgálat ellátása keretében **a végrehajtási cselekmények foganatosítása és a végrehajtási kényszer alkalmazása során a közhatalom gyakorlásának a címzettje a végrehajtó, így ő tekinthető az adatkezelőnek, aki A GDPR 37. cikk (1) bekezdés a) pontja alapján köteles adatvédelmi tisztviselő kijelölésére.** A végrehajtói iroda csupán az önálló bírósági végrehajtó munkaszervezete.

E körben a Hatóság hozzáteszi, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:549. § (2) bekezdésének első mondata szerint: **„A közjegyzői és a végrehajtói jogkörben okozott kárért való felelősségre a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség szabályait kell megfelelően alkalmazni.”** Az ehhez fűzött Kommentár szerint: **„Ha az önálló bírósági végrehajtó a végrehajtói iroda tagjaként jár el, károkozásért a végrehajtó iroda, mint önálló jogi személy tartozik felelősséggel, mégpedig a közhatalmi tevékenység gyakorlásával történt, szerződésen kívüli károkozásért való felelősség szabályai szerint (BH1998. 285.)”** Ugyan a Ptk. a kárfelelősség kapcsán tesz kivételt, azonban az adatkezelőt terhelő kötelezettségek alanya közötti egyéb ilyen megkülönböztetés nincs sem a GDPR-ban, sem a magyar jogban, azaz főszabályként az adatkezelői kötelezettségek az adatkezelőt, azaz az önálló bírósági végrehajtót terhelik.

III. Mindezeket túl a Hatóság felhívja szíves figyelmét, hogy – az eljárási kereteket nélkülöző, konzultációs válaszként kiadott – jelen tájékoztatása sem jogszabálynak, sem egyéb jogi eszköznek nem tekinthető, az normatív jelleggel, jogi erővel, illetve kötelező tartalommal nem rendelkezik.

A Hatóság jelen ügyben rendelkezésre bocsátott információk alapján kialakított jogértelmezése más hatóságot, a bíróságot és az adatkezelőt nem köti, annak csak iránymutató jellege van. Az állásfoglalás, tájékoztatás kiadása tehát nem mentesíti annak címzettjét, illetve az adatkezelőt saját jogi álláspontja kialakításának szükségessége, illetve az adatkezelésért fennálló felelősség alól.

Budapest, 2020. szeptember 17.

Üdvözlettel:

dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár